OLCAY YILMAZ

Turgut Uyar'ın ilk defa yayımlanan oyunu

Edebiyatın bitmeyen, hatta her açıldığında farklı yönleriyle yeniden alevlenen tartışma konularından biri; yazarların yayımlatmadan geride bıraktıkları...

İsteseydi zaten yayımlatırdı, yazarın bu hakkına, yani eserini kitaplaştırmama tercihine saygı duymak gerek diyenler bir tarafta; artık okura, hatta bütünüyle edebiyata mal olmuş bir ismin yazdığı her şeyi basıma göndermek en başta kültür-sanat dünyasına büyük bir hizmettir anlayışındakiler diğer tarafta...

Bu aslında meselenin hangi cephesinde durulduğuyla ilgili olarak haklılık yönü değişkenlik gösteren bir durum. Ancak şunu belirtmek gerekir ki eğer bir okursanız ve "benim yazarım" dediğiniz bir ismin ardında bıraktığı eserleri söz konusuysa, meseleyle ilgili alınacak pozisyon şüphesiz yayımlanması yönünde olur ki bu da anlaşılacak bir durum.

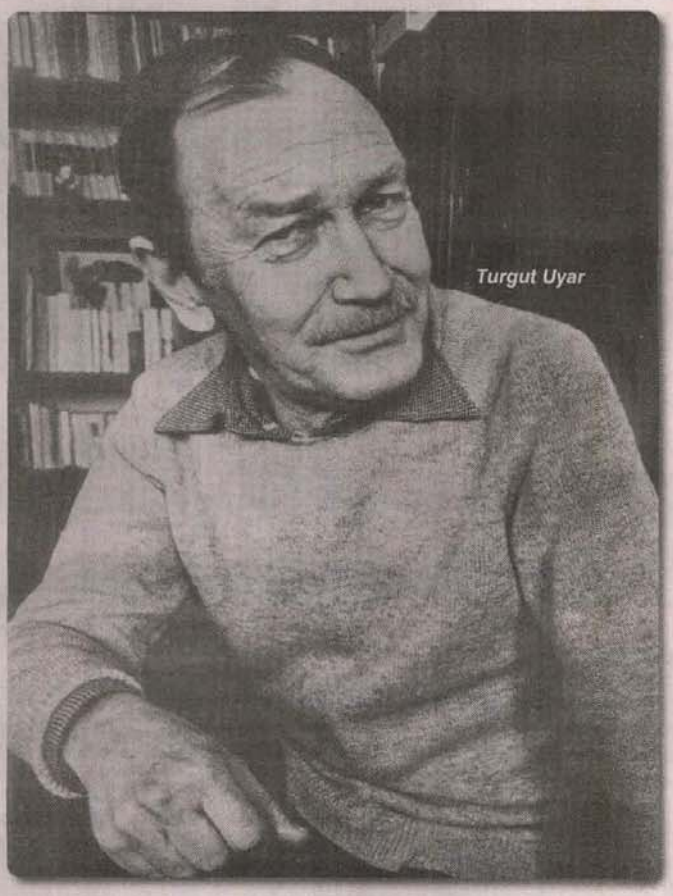
Turgut Uyar

Turgut Uyar'ın daha önce gün yüzü görmemiş ve geçenlerde kitaplaştırılarak okur karşısına çıkan tiyatro oyunu metni "Veys"i okudukça akla takılanlardı yukarda kaleme gelenler çünkü "Veys"in hikâyesi de yukarda anlatılanlara benzer. Yayıncı notundan alıntıyla; "Turgut Uyar'ın sağlığında yayımlamadığı, bir nedenle yayımlamayı tercih etmediği bu 'adı konmamış, tarihsiz' -yazılışının üzerinden tahminen yarım asır geçmiş- [bir] oyun metni" "Veys". Uyar'ın yaşamını yitirişiyle beraber de çekmecesinde hapsolmuş, yayımlanışı ancak bugüne kalmış.

Turgut Uyar okurlarını mutlu edecek muhakkak "Veys"in yayımlanışı, daha iyisi ise edebiyatımız için de önemli, mutlu olunacak bir olay.

Uyar'ın ölümünden tam otuz yedi yıl sonra ortaya çıkan bu oyun metni farkına varıldıkça, belki de çok çok ileri bir zamanda yazının başında dile getirilenler ışığında sorguya çekilecektir; bilinmez... Ama bu türden eleştirilerin "Veys" özelinde çok da yer etmeyeceğini belirtmek gerek çünkü oyun metni, Turgut Uyar'ın şiirlerine de bir parantez açabilme imkânı tanıyor ki üzerinde durulması gereken nokta da bu. Usta eleştirmen Orhan Koçak, kitaba alınan değerlendirme yazısında böyle bir duruma değiniyor. "Turgut Uyar'ın Toplu Şiirleri- Büyük Saat'in zembereğini daha iyi kavramamıza şüphesiz yardım edecektir," diyor "Veys" için ve ekliyor: "Belki Uyar hakkında yazılmış bütün yorumlardan da fazla..."

Büyük Saat'e yeniden dönmek

Koçak'ın yorumu merak uyandırıyor gerçekten; tıpkı "Veys"in kendisi gibi... Otuz yedi yıl sonra Turgut Uyar'dan yeni bir "şey" okumak merak uyandırmaz mı hiç! Okuyanda, "Büyük Saat"in sayfaları arasına yeniden, yeniden dönme isteği uyandırıyor. "Veys"in sayfaları arasında dolaştıkça "Büyük Saat"in yine sanat yoluyla şerhine girişilmiş hissi canlanıyor.

Kitapta Orhan Koçak'ın değerlendirmesinin yanında Ayşegül Yüksel'in de bir yazısı bulunuyor. Önemli tiyatro eleştirmenlerinden Yüksel'in yazısı ise metni daha teknik bakışlara tabi tutuyor.

Oyunun kahramanı Veys Kurunlu isimli gencin, iki perde üzerine yazılmış metnin ilk yarısında köyünden ayrılışının, ailesini ardında bırakmasının, yola çıkışının hikâyesi anlatılırken; ikinci yarısında geldiği kentte ulaşmaya çalıştığı kişiyi arayışını anlatıyor. Bu anlamda iki farklı dünya, iki farklı uzam yaratıyor Uyar. Ayşegül Yüksel, Uyar'ın yarattığı ve kahramanın etrafına ördüğü motiflerle toplumsal ve zamanları aşan bir algı meydana getirmek istediğini söylüyor yazısında ki Yüksel'in bu tespiti, kahramanın etrafında dönen ve sürekli gazete okuyan, özel isimleri olmayan karakterler aracılığıyla destekleniyor.

Orhan Koçak'ın bakışı ise Uyar'dan kalan bu metnin daha alegorik okumalara açık olduğu. Fakat bu alegorinin de Uyar'ın dünyasında farklılaştığı metnin sayfaları arasında dolaştıkça kendini belli ediyor. "Alegoride hemen her zaman sabit olan eski, kökensel öyküdür, yenisi değişkendir ve kendi anlamını o daha asil, daha hakiki öyküden alacaktır." Ama bir uyarı, "burada öyle değil!" Burada, Uyar'ın kendince kurduğu bir alegori dünyası var. "Veys Kurunlu'nun öyküsünün menkabevi Karenli Üveys'ten farklılığıdır, ona asıl anlamını kazandıran."

Görüldüğü gibi pek çok farklı okumaya açık Uyar'ın bu oyun metni. Turgut Uyar dünyasına pek çok farklı yorumlamayla bakmayı sağlayabildiği gibi Veys, kendi dünyasını da yaratıp o dünyanın kahramanı olmayı başarabiliyor.

Turgut Uyar'ın sağlığında yayımlamadığı, yayımlamayı tercih etmediği 'adı konmamış, tarihsiz' -yazılışının üzerinden tahminen yarım asır geçmiş- bir oyun metni "Veys"

Veys

Turgut Uyar
Yapı Kredi Yayınları
96 s.